

KORTWEG

Driemaandelijks tijdschrift van het Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Erkenningsnummer P206416 - Afgiftekantoor Brussel X - Kortweg - Verantwoordelijke Uitgever: Mireille Corteville, p/a André De Jonghstraat 12/17, 1020 Laken - Tel. 0497 58 54 96 - E-mail: suzanne.terhaar@willemsfonds.be - Website: www.willemsfondsbrussel.be

Nr. 105
aug. '24

**Talrijke nieuwe
activiteiten in het najaar**

Pagina's 2-5

**Robbedoes vecht
tegen dictaturen**

Pagina 9

**De burgemeester van Brussel en
de handel in blanke slavinnen**

Pagina's 10-11

Foto: viering 150 jaar
Willemsfonds Brussel op 29 juni

Expo Elliott Erwitt

Prachtige retrospectieve van de beroemde fotograaf

Elliott Erwitt (1928-2023) was een heel veelzijdige Magnum Photos-fotograaf. Hij fotografeerde sinds de jaren 1950 zowel voor persoonlijke doelen als in opdracht. Zo maakte hij geweldige zwart-wit foto's over het dagelijkse leven, vaak vol humor. Prachtige foto's over gewone mensen (en honden) die soms in absurde situaties verzeilden. Maar evengoed

legde hij met zijn lens iconische momenten en persoonlijkheden in de geschiedenis vast, zoals Marilyn Monroe, Jackie Kennedy en Che Guevara. Later kwam ook de kleurenfoto steeds meer voor in zijn oeuvre.

Deze retrospectieve, die eerder in Parijs liep, laat de vele facetten van zijn werk op een heel mooie wijze zien. De foto's werden geselecteerd door de kunstenaar zelf, die intussen is overleden. Ze geven een unieke kijk op zijn visie en werk.

Op zaterdag 12 oktober bezoeken we deze expo, die is neergestreken aan de Grote Markt, met een gids.

Zaterdag 12 oktober om 10u30

Grote Markt 5, Brussel

1 5 29 38 63 65 66 71 86 Centraal Station 3 4 33 46 89 Beurs

12 euro

Inschrijven via imane@willemsfondsbrussel.be

Het aantal plaatsen is beperkt, dus snel inschrijven is de boodschap.

Deze bijzondere tentoonstelling werd vormgegeven door Tempora, het bedrijf dat in Vorst is gelegen en dat we op vrijdag 13 september om 15u30 bezoeken (zie vorige Kortweg of onze site kortweg.brussels). Er zijn nog enkele plaatsen vrij voor dit bezoek. Inschrijven kan via johan.basiliades@willemsfondsbrussel.be

Bezoek aan de werf van het nieuwe RTBF-gebouw

Het Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost nodigt je met veel plezier uit voor een unieke en exclusieve rondleiding op de bouwwerf van de nieuwe RTBF-gebouwen!

Bij deze "Brussel Achter de Schermen" kijken we een exclusief kijkje achter de schermen van de indrukwekkende bouwwerf waar de nieuwe faciliteiten van de RTBF vorm krijgen. Tijdens de rondleiding zullen we met de werfleider de vooruitgang van de bouw van dit toekomstige mediacentrum ontdekken, en krijgen we inzicht in de visie en architectuur die deze nieuwe thuisbasis voor de RTBF zal vormen. De gids zal ons alles vertellen over de uitdagingen en innovaties die bij dit grootschalige project komen kijken.

Mis deze unieke kans niet om de nieuwste ontwikkelingen in dit ambitieuze bouwproject van dichtbij te bekijken!

Dinsdag 10 september om 18u00

Werfingang RTBF naast het Ereperk der Gefusilleerden, Kolonel Bourgstraat 102, Schaarbeek

21 79 80 Kolonel Bourg 7 25 28 29 Diamant

Gratis deelname

Inschrijven via pjdecoster@willemsfondsbrussel.be

Geleid bezoek aan het Coudenbergpaleis

Ooit werd Brussel gedomineerd door het reusachtige Coudenbergpaleis. Keizer Karel en het kruim van de Europese adel verbleven er tussen de twaalfde en de achttiende eeuw. Tot een brand het prachtige gebouw verwoestte. Vele resten bleven echter intact en verdwenen ... onder de grond. Nu is het een betoverende archeologische site, een netwerk van gewelfde gangen, zalen en verborgen kamers.

Met het Willemsfonds Sint-Agatha-Berchem bezoeken we onder begeleiding van een gids van **Korei** de archeologische site van het Coudenbergpaleis, dé belangrijkste archeologische site van Brussel. Via het BELvue Museum dalen we af om een bezoek te brengen aan deze onderaardse ruimtes. Die bestaan uit kelders van het paleis (woongedeelte, vroegere kapel en Aula Magna), een deel van de Isabellastraat en de overblijfselen van het Hof van Hoogstraten. In het Hof van Hoogstraten kan men nu een selectie archeologische voorwerpen bezichtigen die in de loop van de verschillende opgravingswerken op de site werden ontdekt.

Zaterdag 20 oktober om 14u00 - het bezoek duurt ongeveer 1u30

BELvue Museum, Paleizenplein 7, Brussel - afspraak aan het onthaal

92 93 Paleizen 1 5 29 38 63 65 66 71 86 Centraal Station

De archeologische site is slechts gedeeltelijk toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

8 euro voor leden en Museumpasshouders / 10 euro voor niet-leden

Meer informatie via ilsecarle@hotmail.com

Het aantal plaatsen is beperkt, dus snel inschrijven is de boodschap.

D-Day Panorama

Fotograaf Jo Struyven leidt ons rond

Momenteel kan je in het Beursgebouw het immense D-Day Panorama bezichtigen dat Jo Struyven maakte. De fotograaf zal ons rondleiden langs zijn immense kunstwerk.

80 Jaar geleden kozen de geallieerden Normandië om aan wal te gaan, omdat dit zowat de laatste plaats was waar de Duitsers dit verwachtten. De Operatie met codenaam Neptunus was onderdeel van de grotere operatie Overlord, die de opening van een front in West-Europa betekende. De aanval vond plaats bij zonsopgang op dinsdag 6 juni 1944 op 5 Normandische stranden, met de codenamen Sword Beach, Juno Beach, Gold Beach, Omaha Beach en Utah Beach, gelegen tussen Hermanville-sur-Mer (in de regio Calvados) en Sainte-Marie-du-Mont (in de Cotentin regio). In mei 1945 was de overwinning van de geallieerden een feit.

Het D-Day Panorama van Jo Struyven biedt je een zo accuraat mogelijk beeld van wat de geallieerde troepen zagen toen ze op 6 juni 1944 aan land kwamen op de Normandische stranden. Deze tentoonstelling is dan ook een unieke visuele getuige van de slagvelden toen en hoe ze er nu uitzien.

De beelden voor het D-Day Project werden in drie sessies gemaakt: twee keer vanuit een vissersboot en één keer vanuit een Zodiac. Door elke 50 meter een foto te nemen (ruim 7.000 foto's in totaal), lijkt het alsof hij de kustlijn in één keer heeft gescand, waardoor perspectiefveranderingen grotendeels worden geëlimineerd. Foto's maken vanuit een wild bewegende boot is niet bepaald een sinecure, maar Struyven wilde vanuit het exacte perspectief werken zoals ze dat in 1944 deden.

Nadien volgde een heel lang proces - het kostte de fotograaf in totaal vijf jaar om het project af te werken - om de foto's digitaal samen te voegen tot het uiteindelijke beeld van 84 meter lang en 28 cm hoog. Jo Struyven vertelt er graag meer over op 7 september, wanneer we samen met hem het kunstwerk bezoeken.

- 🕒 **Zaterdag 7 september om 14u00**
- 📍 **Op de trappen van de Beurs (voorzijde), Beursplein, Brussel**
- 🚶‍♂️ **3 4 33 46 89 Beurs**
- 💰 **Gratis**
- 📧 **Inschrijven via centrum@willemsfondsbrussel.be**

Omaha beach

Geleid bezoek aan de begraafplaats van Elsene

De voorbije jaren bezochten we al heel wat indrukwekkende Brusselse begraafplaatsen. Na enkele indrukwekkende, doch minder bekende (zoals Sint-Joost, Jette, Molenbeek en Watermaal-Bosvoorde), zal **Tom Verhofstadt** van de vzw Epitaf ons dit najaar rondleiden op een beroemde begraafplaats, namelijk die van Elsene.

Deze plek is een weerspiegeling van de plaatselijke geschiedenis. Je vindt er als het ware een overzicht van 200 jaar architectuur, kennis, kunde en symboliek. Het geeft ook goed de verschillende architecturale, religieuze en filosofische stroming-en weer. In tegenstelling tot bijvoorbeeld het kerkhof van Laken, waar de katholieke aristocratie voornamelijk grafmonumenten in gotische stijl liet bouwen, trok Elsene eerder de vrijzinnige burgerij aan, die een voorkeur had voor graftombes in hoofdzakelijk eclectische en modernistische stijl. De begraafplaats is maar liefst 12 hectare groot en is als het ware een stad in het klein, met door bomen afgelijnde lanen, rotondes, eilandjes en vergezichten. We komen er ook de graven tegen van heel wat bekende mensen. Denk maar aan architect Victor Horta, nobelprijswinnaar Jules Bordet, industrieel Ernest Solvay en kunstenaars als Marcel Broodthaers, Antoine Wiertz en Constantin Meunier.

Ontdek op 28 september deze oase van rust en groen en geniet van prachtige grafarchitectuur en de boeiende verhalen van onze gids.

- 🕒 **Zaterdag 28 september om 10u00**
- 📍 **Boondalsesteenweg 478, Elsene**
- 🚶‍♂️ **71 72 95 Begraafplaats van Elsene**
- 💰 **8 euro voor leden / 10 euro voor niet-leden**
- 📧 **Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be**

Charles De Coster, schrijver van de avonturen van Tijl Uilenspiegel en Lamme Goedzak in Vlaanderen en elders, heeft zijn laatste rustplaats in Elsene

**MUSEUM SOIREE
IN AUTOWORLD**

WANNEER: ZATERDAG 14 SEPTEMBER 2024 - 18U30
WAAR: AUTOWORLD, JUBELPARK 11, BRUSSEL
DEELNAME IS GRATIS
INFO & INSCHRIJVINGEN: MUSEUMSOIREE.WILLEMSFONDSBRUSSEL.BE

De slag bij Waterloo

Anders bekeken - wandeling

Waterloo, een klein Brabants dorpje, werd de definitieve nederlaag van Napoleon. 200.000 soldaten vochten er op een paar vierkante kilometer, 50.000 stierven of werden er gewond.

In deze wandeling gaat het niet over de ego's van Napoleon of Wellington maar duiken we onder in het leven van de gewone soldaat. Wie waren ze? Hoe zag het soldatenleven eruit? Wat zat er in hun rugzak? We herbelevan de verschrikkingen, geluiden en geuren van het slagveld.

Deze wandeling vertelt ook het ongelofelijke verhaal van een Vlaamse boer die tijdens de slag de persoonlijke gids werd van Napoleon, hoe daags nadien de eerste toeristen neerstreken op het slagveld, hoe het Zonienwoud volliep met ontredderde paarden, ... kortom de Slag bij Waterloo zoals u het nog nooit hoorde.

We zullen ongeveer 8 kilometer stappen op 3 uur tijd. Onze gids is **Jan Puype** van Storywalker, die ons ook al rondleidde bij verschillende wandelingen in Brussel en in Genval.

- 🕒 **Zaterdag 19 oktober om 10u00**
- 📍 **Leeuw van Waterloo, Route du Lion, Waterloo.** ♿
- Als je met de wagen komt: er zijn verschillende parkings.**
- Met het openbaar vervoer kan je onder andere bus "W" van TEC nemen. Deze vertrekt aan station Brussel-Zuid en rijdt via Sint-Gillis, Ukkel en Sint-Genesius-Rode naar Waterloo. Halte "Braine-L'Alleud Route de Nivelles" ligt op 500 meter van de Leeuw.**
- € **10 euro voor leden / 12 euro voor niet-leden**
- 📧 **Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be**

steun het goede doel

De Appeltuin

Waar zieke kinderen weer kind kunnen zijn

De Appeltuin **biedt jonge patiëntjes de normale structuur die een kind mist in een ziekenhuis.** Via een aanbod van verschillende leer- en speelmogelijkheden **geniet elk kind in het UZ Brussel van ontspanning en uitdaging.** De kinderen vergeten hun ziekte en zijn even terug kind. Het warme aanbod van De Appeltuin is **bovendien helemaal gratis voor patiëntjes** en hun ouders!

De patiëntjes van het kinderziekenhuis van het UZ Brussel krijgen dankzij De Appeltuin multidisciplinaire therapie die de leerachterstand beperkt en de revalidatie stimuleert. Kinderen kunnen hun ziekenhuiskamer verlaten en met lotgenootjes spelen. Wanneer patiëntjes hun ziekenhuiskamer niet mogen verlaten, zoeken de begeleiders hen op voor een aanbod op maat.

Steun De Appeltuin met een gift op rekeningnummer BE75 3630 9458 5851 met vermelding 'De Appeltuin' of via de QR-code.

Tip: vanaf 40 euro heb je recht op een **fiscaal attest!** Heb je nog vragen over De Appeltuin? Wil je ons steunen? Je kan steeds terecht bij ons voor meer uitleg. We vertellen je vol passie over de heilzame effecten van De Appeltuin!

De Appeltuin - UZ Brussel Foundation | foundation@uzbrussel.be | +32 (0) 2 477 57 11
www.uzbrusselfoundation.be | IBAN BE75 3630 9458 5851 | BTW BE 0449.012.406 | RPR Brussel

Herfstbloemstuk

Workshop met Marleen

Na de workshop Zomerboeket in juni vonden we **Marleen** bereid om nog eens een workshop bloemschikken te geven. Op 18 oktober maken we mooie, natuurlijke bloemstukken in de herfsttinten.

De prijs bedraagt 40€ (30€ voor Willemsfondsleden). Hierin zit alle materiaal. Gelieve wel een schort, mesje en snoeischaar mee te brengen.

Het wordt alsvast een sfeervolle en creatieve avond!

- 🕒 **Vrijdag 18 oktober om 19u00**
 - 📍 **GC Kontakt, Orbanlaan 54, Sint-Pieters-Woluwe** 🚗 **Luchtvaart** ♿
 - € **30 euro voor leden / 40 euro voor niet-leden**
 - 📧 **Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com of tel. 0496 42 00 60 (Carla Dejonghe)**
- In samenwerking met GC Kontakt

Promenade Poetik

Hallo Brussel! Hallo Wereld!

We nodigen je uit om het Bronnenpark te verkennen tijdens "Promenade Poetik" op zondag 22 september. Kom genieten van mooie woorden, poëzie, dans & kunst in een stukje stadsnatuur! Laat je leiden door de gedichten en liedjes langs de bomen, het water en het groen. En misschien word je zelf wel de inspiratiebron voor een geslaagde creatie!

Hoe gaat dit in zijn werk?

Ontmoet ons op 22 september vanaf 13u aan de start (tramhalte Trammuseum). Er zijn 5 poëtische stops doorheen het hele park. Haal jouw papieren kaart op aan het begin van de wandeling of volg de borden in het park en vind ze allemaal. Onze laatste stop is een installatie van poëziestukken die gemaakt zijn door de deelnemers van onze 5 september Fantasy and Freedom Writing Workshop (zie vorige Kortweg - wil je nog deelnemen, mail dan even naar thespeakeasybrussels@gmail.com).

- **Zondag 22 september om 13u00 (einde om 16u30)**
- **MIVB-halte Trammuseum, Tervurenlaan, Sint-Pieters-Woluwe**
-      **Trammuseum**
- **Gratis**
- Inschrijven via <https://speakeasy.willemsfondsbrussel.be>**
- In samenwerking met Speakeasy Brussels

Een uniek openlucht-sculpturenpark op de VUB-Campus

Het principe van het University Sculpture Park, waarbij universiteiten de sculpturen uit hun kunstcollectie op de campus tentoonstellen en omkaderen als een waar openluchtmuseum, is voornamelijk in de VS goed gekend. Maar ook in Brussel bevindt er zich eentje op de campus van de Vrije Universiteit Brussel, en wel met een zeer bijzondere insteek: het Humanistisch Sculpturenpark.

14 monumentale sculpturen vormen samen de permanente collectie. De verzameling wordt aangevuld met tijdelijke openluchtsculpturen van opkomende kunstenaars. Met hun zorgvuldige inbedding in de groene, open ruimtes van het universiteitsterrein vormen de kunstwerken een unieke, culturele bezienswaardigheid.

Een confrontatie met openluchtsculpturen is uniek. Denk maar aan de veranderende omgevingsomstandigheden zoals de seizoenen en het weer, die de kunstobjecten letterlijk telkens in een ander daglicht plaatsen. Ook de vrijheid van de toeschouwer om zich rond de sculpturen te bewegen en ze vanuit verschillende perspectieven te bekijken, creëert een vrij spel van wisselende indrukken. Geen alledaags museumbezoek dus.

De collectie openluchtsculpturen van het Humanistisch Sculpturenpark vond haar oorsprong in 1980. De eerste sculptuur werd geschonken door de Oudstudentenbond aan de VUB. Het doel was in de eerste plaats om het esthetische uitzicht van het universiteitsterrein te bevorderen. De verzameling openluchtsculpturen breidde verder uit dankzij het initiatief en de expertise van professor emeritus Willem Elias. Zo ontstond er doorheen de jaren een universitaire sculpturencollectie met een humanistische insteek als rode draad. De kunstenaars in het Humanistisch Sculpturenpark zijn niet enkel invloedrijke namen uit de Belgische kunst, (Philippe Aguirre de Otuigi, Etienne Desmet, Johan Tahon, Nick Ervinck, Colin Waeghe...) maar ze worden ook beschouwd als vrijdenkers pur sang. Ze geven met hun kunst uiting aan principes zoals vrij onderzoek, vrijzinnigheid, wetenschap, democratie, vriendschap en compassie.

Memorial Tiananmen van Lin Yang-Cai siert sinds 1990 de VUB. Nadien kwamen er nog talrijke beelden vol symboliek bij.

We krijgen de kans om dit openluchtmuseum gratis te bezoeken onder leiding van niemand minder dan **Willem Elias**, die de inleiding zal geven, en Kathleen Vannuffel die de rondleiding zal verzorgen. We starten om 10u30 en eindigen tegen 12u30. Daarna is er de mogelijkheid om mee te gaan lunchen in het restaurant op de campus. Een lunch met saladebar, soep, hoofdgerecht en dessert (4 keuzemogelijkheden van gerecht) en een drankje naar keuze voor €15. Deze plaatsen moeten we op voorhand reserveren, dus graag vermelden bij je inschrijving.

Het aantal plaatsen is beperkt. Bij inschrijving geven we de juiste locatie door waar op de campus van de VUB we je verwachten.

- **Donderdag 19 september om 10u30**
- **VUB Main Campus, Pleinlaan 2, Elsene**
-    **VUB**
- **De rondleiding is gratis.**
- Wil je nadien mee eten in het VUB-restaurant, dan bedraagt de prijs 15 euro.**
- **Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com**

Walter Crahaij

1931-2024

Sommige mensen die bergen verzetten, hebben niet de behoefte er nadien bovenop te gaan staan.

Bovenstaande staat op het gedenkkaartje van Walter Crahaij (21 november 1931 – 3 augustus 2024). Beter kan het niet uitgedrukt worden...

Op 3 augustus jongstleden bereikte ons het droeve nieuws van Walters overlijden. Voor de mensen van het Brusselse Willemsfonds was Walter een vertrouwd en geliefd gezicht. Samen met zijn echtgenote Simonne was hij gedurende jaren de drijvende kracht achter de Willemsfondsafdeling in Koekelberg. Ook bij het Willemsfonds Brussels Gewest speelde hij als bestuurslid jarenlang een voorname rol.

Ondanks zijn uitgebreide engagement in (en onderbelichte betekenis voor) het Brusselse Nederlandstalige socioculturele leven, was Walter zelf afkomstig uit Antwerpen. Daar werd hij in 1931 geboren en groeide hij op. Af en toe brak zijn Antwerpse achtergrond nog eens door wanneer hij sprak over zijn jeugd, onder andere over de V-Bommen die hij in de nadagen van de oorlog op de stad had zien vallen. Na de oorlog deed hij zijn legerdienst in Belgisch Congo, in Katanga.

Vanaf zijn jonge jaren was Walter al gebeten door techniek. Hij zou er ook zijn beroep van maken. Bij terugkeer naar België werkte hij jarenlang als docent en leerkracht technische vakken. Maar het bleef bij Walter zelden bij theorie. Thuis, maar ook bij vrienden en familie, kluste hij constant en legde hij zonder verpinken hele elektriciteitsleidingen aan. Op het stukje familiegroen in Wambeek toverde hij eigenhandig een afwateringssysteem uit het niets tevoorschijn...

Ook een ander stukje techniek begeisterte hem; zo was hij ook schietinstructeur bij de Anderlechtse Sportschutterskring.

In 1960 trouwde hij, met Simonne Janssens. Volgens de overlevering waren het zijn dansmoves die de jonge Simonne voor hem innamen. Het koppel besloot om in Koekelberg te gaan wonen, aan de Jetselaan. Ze stichtten er hun gezin, met zonen Luc en Mark. Als uitgesproken vrijzinnigen zouden "Simonne en Walter" – want zo stonden zij bij iedereen bekend, als een tweeenheid – zich engageren bij het Humanistisch Verbond, de Grije Geuzen en het Willemsfonds. Zij stichtten ook in 1987 'Mensen met Tijd', een vereniging actief in Gemeenschapscentrum De Platoo die wekelijks mensen samen bracht, tegen de vereenzaming in de stad. Los van hun engagement in het verenigingsleven hielpen Walter en Simonne ook waar ze konden burens en kennissen, met boodschappen en dergelijke meer.

Walter beheerste net als Simonne de kunst van het "geven". Was het niet iets tastbaars – zoals de legendarische potten confituur of choco (naar eigen recept!) die ze regelmatig vrienden toestopten – dan was het wel aandacht of menselijke warmte. Walter en Simonne zijn altijd de belichaming geweest van wat wij in Willemsfondskringen graag 'sociaal liberalisme' durven noemen. Een engagement of levenshouding die ook geworteld raakte in de familie. Vandaag is kleindochter Mimi voorzitter van het Willemsfonds Ganshoren.

We beseffen dat dit 'in memoriam' véél te kort doet aan de betekenis van Walter; voor zijn familie, voor

Koekelberg, voor het Nederlandstalig verenigingsleven in Brussel in het algemeen en het Willemsfonds in het bijzonder, en voor zijn vele vrienden en kennissen. Diegenen die het privilege hebben gehad hem gekend te hebben, zullen alleszins erg warme herinneringen aan hem blijven koesteren.

Langs deze weg wensen wij als bestuur van het Willemsfonds Hoofdstedelijk Gewest dan ook onze oprechte deelneming aan te bieden aan Simonne en aan de familie Crahaij. En we willen Walter ook danken; voor alles wat hij doorheen de jaren allemaal voor het Willemsfonds heeft gedaan en wat hij voor ieder van ons betekend heeft.

Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Wim Vanobberghen

vrijwilliger in de kijker

Op Wim kunnen we altijd rekenen! Hier is hij aan het helpen tijdens een Museum Soiree.

Bij welke afdeling ben je vrijwilliger?

Willemsfonds Zuidoost-Brussel, dat is Oudergem, Watermaal-Bosvoorde en Elsene. En Willemsfonds Brussels Gewest natuurlijk.

Waar ben je opgegroeid?

Ik ben geboren in Ukkel en groeide op in Oudergem en rond het park van Woluwe, de VUB, Etterbeek en Elsene. Met vrienden trokken we wel vaak naar het centrum om een stap in de wereld te zetten.

Waarom is Brussel volgens jou een leuke plaats om te wonen of te vertoeven?

Brussel heeft een goede mix in zijn cultureel aanbod en door zijn internationale functie kan je proeven van niet alleen Belgisch werk, maar ook internationale artiesten en dat van topaffiches tot niches. Daarnaast kent de stad, naast het centrum, nog veel verborgen plekken in de 18 overige gemeenten en is elke wijk ook anders. Je blijft daardoor ook allerlei zaken ontdekken. Als voetbalfan is het een zegen dat recordkampioen Anderlecht in de hoofdstad speelt.

Hoe ben je bij het Willemsfonds terechtgekomen?

Mijn ouders waren lid en via vrienden.

Wat maakt het Willemsfonds interessant voor jou?

Het laat me toe om musea, boeken of andere voorstellingen te ontdekken in Brussel met een groep fijne mensen. Ik organiseer ook soms activiteiten waardoor ik mijn interesse ook kan meegeven aan andere leden of deelnemers. De Kortweg is ook een moment om naar uit te kijken om de agenda in te vullen.

Wat wil jij als vrijwilliger bij jouw afdeling bereiken voor de regio?

Willemsfonds Zuidoost-Brussel ligt eigenlijk aan de rand van het Zoniënwoud, de Woluwe en parken. We zouden regelmatig iets structureel moeten kunnen doen op het snijpunt van cultuur, natuur, bos en geschiedenis.

Wat zijn volgens jou nog enkele aandachtspunten waar het Willemsfonds aan kan werken?

Ik denk dat het belangrijk is om jongeren en families aan te spreken en blijvend in te zetten op het betrekken van leden. Uiteindelijk zijn organisaties zoals het Willemsfonds plaatsen waar je je culturele ideeën kan uitbreiden en anderen kan ontmoeten in een stad. Met events als Museum Soirée, Poetry Slam Festival, Comedy in Anderlecht of de shows in Vaudevilletheater zijn we op de goede weg rond het eerste punt.

Wat is tot nu toe jouw favoriete evenement van het Willemsfonds?

Op zich de afgelopen Museum Soirees in KMKG, Museum voor Natuurwetenschappen en AfrikaMuseum. Lokaal was ik toch ook blij met de organisatie van het 1ste Belgisch voetbalfestival dat we in Oudergem georganiseerd hebben in 2015 en 2016. Het ging om maatschappelijk bewogen films met voetbal als rode draad. We werkten toen ook samen met RUSG dat toen nog slechts 300 fans had.

Tot slot: heb je nog een tip voor anderen in Brussel?

Als ik kijk rond mij, zou ik zeker de vernieuwde Jardin Massart in Oudergem aanraden en nadien doorstappen naar het Rood Klooster. Of in Bosvoorde het Tournay Solvaypark.

huis
van de mens
is vrijzinnig humanistisch

zkt. vrijwilligers voor

VOLKSKEUKEN

Wat?

Elk seizoen organiseren we een volkskeuken. We bieden (gratis) maaltijden aan mensen aan die vaak vergeten worden. We zorgen voor een warme en gezellige sfeer! Onze volgende edities: 23/11 en 23/12/2024.

Contacteer ons
brussel@demens.nu
02 242 36 02

Jij...

houdt van koken,
houdt van mensen,
vindt ook dat we ons moeten inzetten voor onze medemens,
bruist van enthousiasme,
bent creatief en geeft mee vorm aan dit nieuwe concept!

Beter dan Belém

Begin dit jaar startte onze vrijwilligster Ella een nieuwe blog onder de naam "La Sorteuse - Get a taste of Brussels." De teksten online zijn enkel in het Engels beschikbaar (<https://lasorteuse.wordpress.com>), maar speciaal voor jou, Kortweglezer, kiest ze er elke editie eentje uit om naar het Nederlands te vertalen. Veel leesplezier en wie weet ontdek je een nieuw Brussels pareltje...

Onlangs ging ik op een bakkerijtour door Sint-Gillis met Tartine et Boterham (tartine-et-boterham.be). De route langs drie onbekende bakkerijen bracht ons naar een absolute favoriet: Forcado Pasteleria. De plek waar je de beste pastéis de nata in België kunt vinden, en misschien wel overal buiten Portugal.

4 redenen om van Forcado te houden:

- Een traditioneel recept opnieuw uitgevonden
- De knapperige buitenkant en de fluweelzachte binnenkant
- De gezellige tearoom in Sint-Gillis, strategisch gelegen op je art-nouveau wandeling
- Het kleine toonbankwinkeltje met Portugese producten

Ik maakte voor het eerst kennis met Forcado jaren geleden, toen een van mijn studenten de klas trakteerde op pastéis voor haar verjaardag. En ik bleef terugkomen.

Elke dag zijn er 18 verschillende smaken te vinden op de toonbank. Mijn persoonlijke favoriet: **gember**. De chef experimenteert met smaken, gebaseerd op het seizoen. Een poging om een aardbei-munt pastel te maken, mislukte. Vanaf dat moment werden alleen smaken die met Portugal te maken hadden, geaccepteerd. Toen men in Gent probeerde om de kenmerkende speculoos pastel na te maken, beschouwde Forcado's oprichter dat alleen maar als een compliment.

From Lisbon with love

In 1982 opende **Joaquim Braz de Oliveira** restaurant Le Forcado met Portugese specialiteiten aan de Charleroise Steenweg. 11 jaar eerder, toen hij 19 was, ontvluchtte hij de dictatuur in Portugal en nam hij de beste recepten van zijn vaderland mee, inclusief de eeuwenoude gebakjes. Net als veel Portugese recepten vonden pastéis hun oorsprong in kloosters. De gerechten van de chef kunnen worden nagekookt volgens de recepten in zijn zelfgepubliceerde kookboek 'A Cozinha do Joaquim' (Joaquim's Keuken).

Langzaam maar zeker schoof Joaquim de straat op. Eerst, om zich in 2004 volledig te wijden aan bakken bij Le Petit Forcado, vervolgens om een decennium later onze geliefde tearoom te openen. Hij was de allereerste die de Belgen kennis liet maken met het heerlijke gebakje.

De grenzen van Sint-Gillis konden Forcado niet voor altijd indammen. Tegenwoordig zijn ze te vinden in **Vorst** - waar de eigenlijke bakkerij zich bevindt - in **Ukkel** - waar in 2019 een tweede winkel zijn deuren opende - en sinds kort ook in **Dansaert!**

Op die manier kwamen ze dichterbij hun vrienden van Brussels Beer Project. De Portugese brouwer David Santos moet zoveel van hun pastéis houden dat hij ze, als zijn goedkeuring, omtoverde tot een stout: de Badagaio. Niet minder dan 200 pastéis per 1000 liter bier werden gebruikt bij de productie!

Tegenwoordig runt Joaquim Jr. de winkel in Sint-Gillis. Loïc Henon, zijn vriend van school en huidige zakenpartner, is van plan om het over te nemen. Joaquim Sr. is 72 geworden, maar hij is niet van plan om terug te treden zolang zijn gezondheid het toelaat. Hij is erg trots op wat hij in Brussel heeft bereikt.

"Portugezen die in Brussel wonen, nemen mijn pastéis mee naar huis om te laten zien hoe het moet."

Joaquim Braz de Oliveira

Geen valse bescheidenheid hier.

Wanneer hem echter wordt gevraagd of hij ooit een Forcado-filiaal in Portugal zou overwegen, aarzelt Joaquim. "Laten we niet koninklijker zijn dan de koning" (Il ne faut pas être plus royaliste que le roi). Hij is nogal terughoudend om hen op hun eigen terrein te verslaan. Een tearoom in Parijs daarentegen - "de derde stad van Portugal na Lissabon en Porto" - dat zou hij wel zien zitten.

Pastéis de nata zijn de laatste tijd een echte hype in Frankrijk. "Maar ze moeten iets fout doen, want elke winkel sluit na een jaar."

Real or cake?

De oorspronkelijke tearoom in Sint-Gillis heeft

een grote ruimte om te zitten en te doen zoals de Portugezen: koffie drinken met je gebak. Het herbergt ook een kleine toonbankwinkel met Portugese producten zoals wijn, olie en zelfs keramische pastéis om je liefde voor de custardtaartjes thuis te tonen. Vergeet niet even binnen te wippen na een bezoek aan het **Hortamuseum** ernaast, of neem wat lekkers mee voor een picknick in het **Park van Vorst**.

In het onwaarschijnlijke geval dat je nog wat overschot hebt, maak dan niet de fout om de pastéis in de koelkast te bewaren. Bewaar ze liever op het aanrecht. Of wanneer je ze meteen invriest als ze uit de oven komen, dan smaken ze na het opwarmen weer net zo vers als anders.

"Een van mijn vaste klanten is een oma uit Leuven, ze koopt 40 pastéis tegelijk en stopt ze in de vriezer. Eén keer was de winkel gesloten en moest ze haar pastéis ergens anders kopen. Haar kleinkinderen zagen onmiddellijk door de oplichting heen en weigerden het plan B-gebak te eten."

Joaquim Braz de Oliveira

Probeer dit niet thuis

Ik moet je teleurstellen: zelfs het Brussel-geïnspireerde recept blijft topgeheim. Het geheim zit meer in het proces dan in de ingrediënten. Je zal het thuis toch niet kunnen namaken, omdat de gebakjes een thermische schok nodig hebben in een oven van 420°C. Ik denk dat er niets anders op zit dan je weg naar de tearoom te vinden voor een hemelse ervaring.

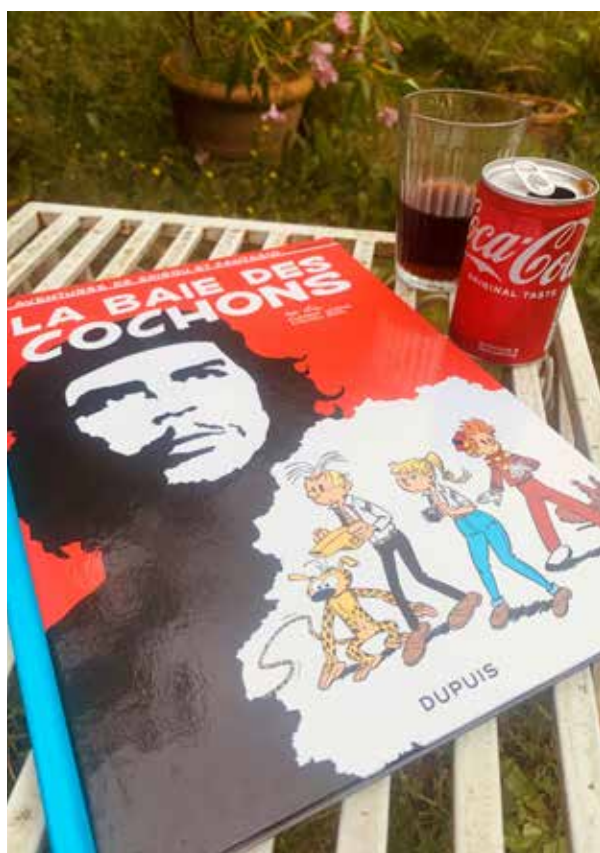
Forcado Pasteleria
Charleroise Steenweg 196
Sint-Gillis 1060

Robbedoes en de dictatuur

recensie

Over nazi's, sovjets, 'Z', Che en Fidel Castro

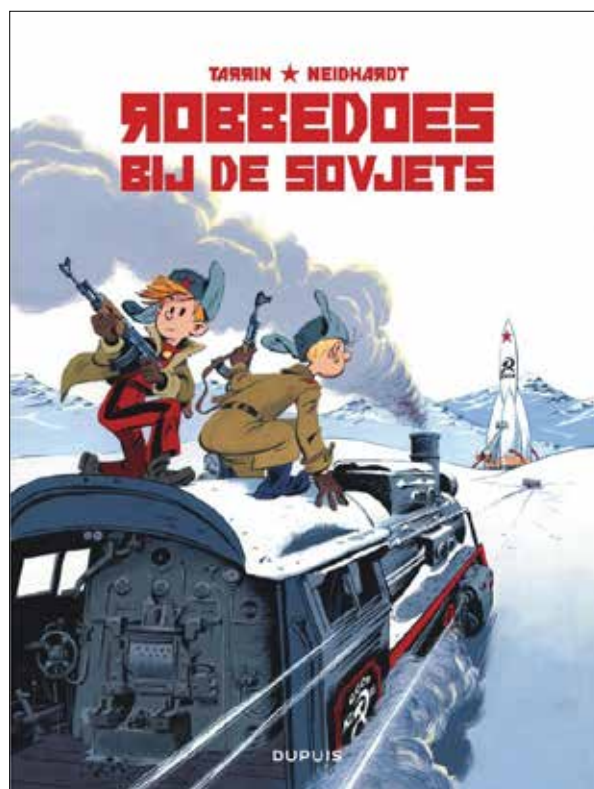
Dupuis kondigde bij het begin van de zomer een Nederlandstalige versie aan van *De avonturen van Robbedoes en Kwabbernoot: de Varkensbaai*. In dit verhaal moeten Robbedoes en Kwabbernoot in 1961 voor de redactie van Dupuis verslag uitbrengen over een historische speech die Fidel Castro zal geven voor de algemene vergadering van de Verenigde Naties in New York. Ze geraken er betrokken in een CIA-complot om Castro te discrediteren. Zo belanden ze in Havana op het moment dat Kennedy zijn akkoord geeft voor operatie Varkensbaai. IJzerlijm brengt ondertussen verslag uit voor de redactie van Dupuis over het leven in Cuba en wordt er gecharmeerd door Che Guevara. Tekenaars en scenaristen Ehic, Lemoine en Baril voeren Robbedoes, Kwabbernoot en IJzerlijm op met veel humor en een kwinkslag doorheen deze historische periode. De dictatuur en de dictators worden er te kijk gezet. Che wordt er als een goedkope verleider neergezet die alle 's' klanken op zijn Argentijns als 'che' uitspreekt met nodige spraakverwarring. We zien ook hoe het iconisch beeld van Che op T-shirts, posters en pins ontstaat – Buster Keaton-gewijs – in een achtervolging waar een pot zwarte verf en een rode T-shirt over Che's gezicht vliegen. De CIA en Cubaanse anti-castro rebellen zijn dan weer meer op geld en macht dan op vrijheid belust. Tegenover het communisme staat opportunisme.

De intrige is te eenvoudig om echt een sterk verhaal te zijn. Maar de gags zijn goed en alle ingrediënten voor een goed Robbedoesverhaal, en dus ook de Marsipulami bijvoorbeeld, zijn van de partij. Dupuis slaagt er keer op keer in Robbedoes actueel te houden. Emile Bravo verraste ons de afgelopen jaren met het vierdelige *Hoop in bange dagen* waar hij het aangrijpend verhaal van Robbedoes tijdens de tweede wereldoorlog vertelt, in het verzet. Robbedoes helpt de joodse schilder Félix Nussbaum onderduiken. Het duo Schwartz en Yann deden het Emile Bravo al voor en voerden onze Belgische helden ook al op in het verzet van de jaren '40-'45 in Brussel in *Piccolo in veldgroen*.

Na Kuifje, nu ook Robbedoes bij de Sovjets

Neidhardt en Tarrin verzorgden als gelegenhedauteurs in 2020 een *Robbedoes bij de Sovjets*. In volle koude oorlog wordt Graaf van Rommelgem ontvoerd door de KGB. De graaf moet de Sovjets helpen het communistisch gen, waardoor je alles met iedereen gaat delen, in elke mens aan te wakkeren. De communistische dictatuur wordt met veel humor afgeschilderd. Robbedoes en Kwabbernoot bevrijden de graaf en beletten het plan. Maar het alternatief voor het communistisch gen is niet om het meedogenloos kapitalisme zijn vrije loop te laten gaan, maar het humanisme in elk van ons aanwakkeren, besluit de immer naïeve, maar innemende Robbedoes. Robbedoes heeft een lange traditie in albums waar dictators en dictaturen allerhande worden ontmaskerd, denk maar aan de *Dictator en de Paddenstoel* of *"Z" van Zwendel* en *De schaduw van Z*, door Franquin. *Kodo de Tiran* door Fournier ook.

Franquin versus Hergé

Als het over Robbedoes gaat, gaat het ook altijd over Kuifje, die andere Belgische reporter en zijn avonturen. Kuifje en Robbedoes trekken, net als Candide, verwonderd de wereld rond en wijzen naïefweg op het kwaad en op het humanisme als alternatief. Ze hebben wel wat gemeen, die twee Belgen. Toch komen ze uit twee verschillende scholen. De school van 'de klare lijn' en het serieus versus 'de dikke neuzen'. Hergé versus Franquin. Het is als met The Beatles en The Rolling Stones, je kan ze beide appreciëren, de meeste mensen hebben toch een voorkeur ... Kuifje is internationaal een grotere vedette geworden. De esthetiek van Hergé heeft school gemaakt. Maar de wereld van Robbedoes is me toch altijd sympathieker geweest. Het absurde, het speelse, het zelfrelativerende, ... is sterker in de wereld van Robbedoes, Franquin en zijn opvolgers. In een *special* over Franquin van het weekblad *Le Vif* vat Jérôme Dupuis de werelden van Hergé en Franquin zo samen: "... we hebben met twee verschillende temperamenten te maken. Hergé is zonder twijfel rechts en zal nooit een millimeter afwijken van zijn klare lijn, waar hij ontegensprekelijk de uitvinder van is; Franquin houdt er anticlericale en pacifistische opinies op

Che Guevara in Robbedoes & Kwabbernoot

na". Franquin had trouwens ook nog zijn antiheld Guust Flater als uitlaatklep die die andere kijk op de wereld kracht bij zet. Hij had bovendien nog een tweede carrière later als tekenaar van *Zwarte gedachten*, gags vol zwarte humor. Robbedoes heeft Franquin ook overleefd. De personages zijn zonder hun waar karakter te verloochenen blijven evolueren. Tot op vandaag. Kuifje is de Kuifje van Hergé gebleven. Franquin zou ooit in een interview gezegd hebben: "*Hergé is een groot tekenaar*", en er langs de neus weg hebben aan toegevoegd "*mais il est quand même un peu con*". De post-hippie, punk, rebel die een Che T-shirts heeft gedragen versus de katholieke "boy-scout".

Johan Basiliades

¹ Jérôme Dupuis, "Franquin-Hergé, le rendez-vous manqué, Franquin. Le géant du rire", in: *Le Vif, L'express Lire*, Hors-série, n° 9 Januari 2015. Lees in zefde nummer "Entretien Marcel Gotlib" over de 'dikke neuzen' versus de 'klare lijn'.

WINACTIE

Robbedoes en Kwabbernoot: de Varkensbaai komt dit najaar uit. We kopen dan meteen 5 exemplaren aan om te verloten. Je kan tot en met 28 september deelnemen aan deze wedstrijd via <https://robbedoes.willemsfondsbrussel.be>
Veel succes!

De winnaars van de vorige wedstrijd waren K. Patrouille, G. Bats en B. Soetemans. Proficiat!

De Burgemeester van Brussel

en de handel in blanke slavinnen

Félix Vanderstraeten werd burgemeester van Brussel in 1879. Na een groot schandaal trad hij af in 1881, waarna Karel Buls het ambt overnam. (foto: collectie Liberas)

Een tussenpaus. De ambtstermijn van Félix Vanderstraeten als burgemeester van Brussel viel pal tussen die van twee van de meest legendarische burgemeesters die onze hoofdstad ooit heeft gekend; Jules Anspach en Karel Buls. In tegenstelling tot zijn voorganger en opvolger wist Vanderstraeten zijn stempel nooit te drukken op de Brusselse geschiedenis. Vandaag is er zelfs geen straat, plein of laan naar hem vernoemd... En dat had grotendeels te maken met hoe er een einde aan zijn burgemeesterschap kwam. Vanderstraeten raakte namelijk betrokken in een internationaal prostitutieschandaal...

Anno 1880 was Brussel een heuse "boom town". Vanderstraeten had net, na jarenlang als eerste schepen, de overleden Jules Anspach (1829-1879) opgevolgd. Als burgemeester had die Brussel grondig getransformeerd. De Zenne werd overwelfd en grote lanen zoals de Henegouwenlaan (later: Lemonnierlaan), Noordlaan (later: Adolphe Maxlaan) en de Centrale Laan (later zelf naar Anspach vernoemd) zagen het levenslicht. De drastische ingrepen veranderden het aanzien van de binnenstad. À la façon van het Parijs van Haussman wou Anspach met de brede boulevards het 'schoon volk' naar de benedenstad lokken en zo de stad een nieuw elan geven.

De ingrepen wogen zwaar door op de stadskas. De bodem ervan was al in zicht, toen Vanderstraeten burgemeester werd. Net als zijn voorganger had hij rechten gestudeerd aan de ULB. Vanderstraeten was rechter aan de arbeidsrechtbank en zetelde al sinds 1872 in de gemeenteraad. Zijn vader had een brouwerij in de Sint-Laurensstraat in het Brusselse centrum. Die brouwerij zou uiteindelijk zijn politieke ondergang inluiden...

Tegen de achtergrond van al die stedenbouwkundige

razernij, had zich ook een revolutie van een geheel andere aard afgespeeld. De jaren '60 van de 19de eeuw brachten immers haar eigen seksuele omwenteling met zich mee. Die vertaalde zich onder andere in veranderende zeden. Lokale geneesheren kloegen er bijvoorbeeld over dat tal van zogenaamd brave huisvaders in de bordelen, parken en steegjes van de hoofdstad zaken ontdekt hadden die ze nu ook begonnen te verwachten van hun eega's thuis... En, het moet gezegd; het aantal prostitutees en bordelen in Brussel was aanzienlijk. Toen de Franse dichter Charles Baudelaire in 1864 onze hoofdstad aandeed, scheef hij: "C'est la coutume à Bruxelles, toutes les soirées finissent dans un établissement de tolérance". De prostitutie in onze hoofdstad was al sinds de jaren '40 gereguleerd. Prostituees moesten zich bijvoorbeeld twee maal per week aandienen voor een medische controle. Die vond plaats in een dispensarium. In de ... Sint-Laurensstraat...

Seksindustrie in crisis

Tegen 1880 was de Brusselse seksindustrie wel een beetje in een crisis gesukkeld. Dat was een gevolg van de intussen achterhaald geworden regelgeving, maar ook van Anspachs werken. Die hadden het aantal bordelen in Brussel drastisch gereduceerd. Lange tijd hadden er immers drie categorieën bordelen in Brussel bestaan, al naargelang de prijs die er gehanteerd werd. Maar de sanering van de Brusselse volkswijken had de bordelen van tweede en derde categorie helemaal weggevaagd. In 1876 bleven er nog maar een 12-tal bordelen van eerste categorie over¹. De straatprostitutie was daarentegen welig beginnen tieren. En die was veel moeilijker te controleren door de lokale politie.

De bordeelhouders kloegen steen en been over de oneerlijke concurrentie. Ze werden immers streng gecontroleerd. En, bijkomend, er mochten ook geen

minderjarige prostitutees aan de slag... Zoals op straat wel het geval was... Bij hoofdcommissaris van politie Lenaers en bij Schröder, hoofd van de zedenpolitie, vonden de bordeelhouders een gewillig oor. Nogal wiedes; de eerste had -zoals later aan het licht zou komen- via zijn zoon in het geheim een exclusief en uiterst lucratief contract met de erkende bordelen afgesloten voor de levering van alcohol... Schröder had dan weer een maîtresse die werkte in één van de grootste hoerenhuizen van de hoofdstad... bij "Madame Paradis" in de Peterseliestraat... De agenten stelden dan ook een nieuw prostitutiereglement samen dat veel lichter was voor de bordelen. Dat werd door de gemeenteraad goedgekeurd. Officieus werd ook besloten dat ze voortaan een oogje toe zouden knippen, mochten er minderjarige meisjes tewerkgesteld worden... Maar dan wel met één stilzwijgende afspraak. Ze mochten geen maagd meer zijn...

Dat die stilzwijgende afspraak tot mistoestanden zou leiden, stond in de sterren geschreven... De meisjes kwamen een beetje van overal. Een aantal van hen werd "gerekruteerd" in Engeland ...² De Engelse meisjes bleken erg in trek in Brussel. Ze werden naar België gelokt met de belofte op warme maaltijden en comfortabele huisvesting... Een tiental Engelse meisjes kwam zo hier terecht. Eén van hen, de 18-jarige wees Louisa Hennesy, was onder valse voorwendselen naar Brussel gelokt. Bij "controle" door de al eerder genoemde Madame Paradis, bleek ze nog maagd te zijn... Om aan de officiële keuring door een erkende arts te kunnen voldoen, werd Hennesy eerst naar een bordeel in Antwerpen gestuurd... Bij terugkomst enkele weken later bleek het "euvel" op menonterende manier opgelost... Schröder hielp met de vervalsing van de nodige documenten...

Hennesy's verhaal en dat van de andere Engelse meisjes zouden echter niet onder de radar blijven. Begin 1880

Ik ben verticaal

verschenen de eerste artikels in de Britse pers. Het schandaal dat al gauw bekend werd onder de noemer 'handel in blanke slavinnen' deinde dermate uit in de Britse dagbladen, dat Scotland Yard besloot om twee detectives naar Brussel te sturen. Ook de Belgische pers pikte de verhalen op. Vooral de katholieke kranten trokken scherp van leer tegen de verwilderde zeden en belangenvermenging in Brussel.

Lenaers en Schröder bleven in eerste instantie buiten schot. Tot beiden nogal domweg één van de journalisten voor de rechter sleepten, die hen vernoemd had in zijn artikels. Tijdens de rechtszaak kwam hun perfide rol aan het licht³. Vanderstraeten, die zonder al te veel animo de feiten maar had laten passeren, kwam ook in de problemen. De Sint-Laurensstraat, waar de brouwerij van zijn vader lag, was immers gaandeweg het epicentrum geworden van de internationaal zwaar onder vuur liggende Brusselse prostitutiewereld. Naast de medische controle, hadden er doorheen de jaren al een paar bordelen de deuren geopend... Daarbij zou het niet blijven... Twee dagen voor de Brusselse gemeenteraad, die door Vanderstraeten voor werd gezeten, besloot om twee nieuwe bordelen in de straat te erkennen, had hij de oude familie brouwerij van de hand gedaan... Uit angst dat het pand nog verder in waarde zou verminderen... Ironisch genoeg verkocht hij het ... aan een bordeelhouder (die er vervolgens het grootste luxebordeel van Brussel van zou maken...). Toen de verkoop naar buiten kwam, in volle schandaalperiode, zag Vanderstraeten zich genoodzaakt af te treden... Officieel deed hij dat omwille van gezondheidsproblemen. Maar in feite was hij dus betrokken geraakt bij één van de grootste internationale schandalen van de jaren '80. De affaire zou nadien nog tal van internationale uitlopers kennen en nog decennialang in de media opgevoerd worden ...

Vanderstraeten had erbij gestaan en gekeken hoe Brussel de trieste primeur kreeg om als allereerste locus delicti voor de 'handel in blanke slavinnen' te dienen... Het zou zijn nalatenschap voor eeuwig bezoedelen.

« Madame Malvina,
 « Ik neem de vrijheid u te schrijven, ten einde in betrekking met u te komen. Ik wilde u vragen of gij soms ook engelse exemplaren (*des colis anglais*) van zeventien jaren oud gebruiken kunt en of het u mogelijk is, ze in uw huis op te nemen, ondanks hare jeugd. 't Zijn twee prachtexemplaren. Mijne voorwaarden zijn aannemelijk: £ 20 voor de twee. Ge zoudt ze zelf moeten komen afhalen.' Antwoord per ommegaande.
 » ALBERT, coiffeur. »

Kurt Deswert

¹ Zo'n 3/4de minder dan 20 jaar voordien. In de luxebordelen werd betaald met coupons of jetons. Na de dienst konden de prostituees de couponnetjes of jetons dan inruilen voor geld.

² Engelse meisjes mochten zich al vanaf hun 12de prostitueren...

³ Lenaers werd ontslagen. Bij zijn ontslag werd ook vastgesteld dat hij een 2000-tal dossiers over allerhande Brusselse persoonlijkheden bij had gehouden. Een voornaam deel van zijn informatie had hij uit de bordelen gehaald...

Maar liever was ik horizontaal.

Ik ben geen boom met mijn wortels in de aarde

Die mineralen en moederliefde opzuigt

Zodat ik iedere maart van blad kan glanzen,

Noch ben ik de schoonheid van een bloembed

Mijn portie Ah's uitlokkend en spectaculair beschilderd,

Niet wetend dat ik spoedig mijn bloembladen moet verliezen.

Vergeleken met mij is een boom onsterfelijk

En het kopje van een bloem niet hoog, maar verrassender,

En ik mis de levensduur van de een en de durf van de ander.

Vanavond, in het oneindig zwakke licht van de sterren,

Hebben de bomen en bloemen hun koele geuren rondgestrooid.

Ik loop tussen hen door, maar geen van hen merkt dat.

Soms denk ik dat als ik slaap

Ik nog het meest op hen moet lijken -

Gedachten vervaagd.

Het is natuurlijker voor mij, te liggen.

Dan zijn de lucht en ik ongehinderd met elkaar in gesprek.

En ik zal nuttig zijn wanneer ik voorgoed ga liggen:

Dan kunnen de bomen mij eindelijk aanraken, en hebben de bloemen tijd voor mij.

De briljante, maar tragische Sylvia Plath

Aan Sylvia Plath (1932-1963) kleeft de tragiek van een te kort leven en een te groot talent. De details van haar zelfmoord en haar ongelukkige huwelijk met dichter Ted Hughes (1930-1998) werden doorheen de jaren uitgebreid uitgesmeerd in talloze artikels, boeken en documentaires. Plath beroofde zichzelf op haar dertigste van het leven, door haar hoofd in een gasoven te steken. Hughes, die haar zes maand eerder verlaten had voor een andere vrouw, werd na haar dood met de vinger gewezen¹. Volgens dagboeknotities scheen hij er nogal losse handjes op nagehouden te hebben...² Plath groeide daardoor uit tot een symboolslachtoffer van wat we vandaag 'toxic masculinity' zouden labelen. En het is waar; de rondneukende Hughes zal wellicht niet de meest geschikte partner voor de hyperintelligente, complexe Plath geweest zijn. Maar lang voor haar relatie met hem kampte ze al met zware depressies en had ze al een aantal zelfmoordpogingen gewaagd. Dat alles weerhield er haar niet van om één van de indrukwekkendste schrijfsters van haar generatie te worden.

Plath begon al op jonge leeftijd met schrijven; poëzie en kortverhalen. Tijdens haar universiteitsjaren werkte ze naarstig verder aan haar oeuvre. Ze won er ook verschillende prijzen voor. Haar eerste bundel, *The Colossus and Other Poems*, verscheen in 1960. Maar het is vooral met haar roman *The Bell Jar* (1963) en de postume dichtbundel *Ariel* (1965) dat ze internationaal bekend werd.

Ik ben verticaal werd geschreven in de periode 1960-61, maar werd pas tien jaar later (ook postuum) uitgegeven³. Het is een wrang Romantisch gedicht. De klassieke Romantici probeerden de mens opnieuw te positioneren als een integraal deel van de natuur. Ze deden dat door de natuur zelf een persoonlijkheid toe te bedelen. Net zoals Plath doet in dit gedicht; "geen van hen merkt dat" / "Dan zijn de lucht en ik ongehinderd met elkaar in gesprek" / "en hebben de bloemen tijd voor mij". Maar het is van meet af aan -in de tegenstelling tussen titel en eerste vers- duidelijk dat die gewenste versmelting met de natuur niet zal werken... En dat omwille van de al te neurotische aard van de ik-figuur. Er wordt onder meer gehint naar opvoedingsissues (de moederliefde die wel opgevoerd wordt door de bomen, maar niet door haar⁴) en zelfbeeldissues (noch ben ik de schoonheid van een bloembed). Wat overblijft is het inzicht in de eigen beperking en de wil om simpelweg te stoppen met denken en bij gebrek aan andere optie fysiek (na het overlijden dan weliswaar) één te worden met de natuur. Mensen die (te) veel nadenken zijn vaak niet erg geschikt om ongehinderd vrolijk of tevreden door de wereld te lopen en dat gevoel heeft Plath met dit gedicht ook perfect weergegeven.

Plaths rijke, maar getekende innerlijke leven is vandaag redelijk courant geworden als stijlform. (En als cliché...) Maar in de jaren '60 was het beslist niet evident voor een vrouw om zichzelf op die manier te uiten. Ze is in dat opzicht een absolute baanbreker gebleken.

Kurt Deswert

¹ Een aantal jaren later zou ook de vrouw met wie hij Plath bedroog, de Duitse vertaalster Assia Wevill zichzelf van het leven beroven. Net als Plath and Hughes' zoon, Nicholas dat zou doen... Die kampte, net als zijn moeder, een leven lang met zware depressies.

² Hij vernielde ook een deel van haar dagboeken. Omdat hij naar eigen zeggen zijn kinderen wou behoeden voor wat er in stond... Critici beweerden dat het was om zijn eigen rol in haar overlijden te maskeren.

³ Redacteur van dienst was... Ted Hughes. Wat hem op het verwijt kwam te staan dat hij als een aasgier profiteerde van haar literaire werk.

⁴ Plaths vader stierf ook vroeg. Toen ze nauwelijks 8 was.

Geleid bezoek aan de NAVO in Evere 17 mei

Schemerwandeling in het Zoniënwood 18 mei

Geleid bezoek expo James Ensor - Maestro 25 mei

Tweetalige comedy-avond Serine Ayari & Guests in de Beursschouwburg 1 juni

Poëzieavond Vers Fruit in GC Nekkersdal 13 juni

Concert Wigbert in deBuren 5 juni

Workshop Zomerboeket in GC Kontakt 14 juni

Wandeling Yesterday in Brussel 15 juni

Viering 150 jaar Willemsfonds Brussel en overhandiging kostuum Manneken Pis 29 juni

Stadsbezoek Zierikzee Willemsfonds Neder-over-Heembeek 25 juli

PRAATGROEP nabestaanden zelfdoding

Iemand verliezen aan zelfdoding laat je achter met veel vragen en pijnlijke gevoelens. Praten met lotgenoten geeft steun en (h)erkenning voor jouw ervaringen en verlies. Deze open praatgroep richt zich op volwassen Nederlandstalige Brusselaars die een dierbare verloren aan zelfdoding. De groep vindt maandelijks plaats op donderdagavond in het huisvandeMens (Akenkaai 1, 1000 Brussel). De groep is gratis en wordt begeleid door een vrijzinnig humanistisch consulent, ondersteund door de suïcidepreventiewerking van CGG Brussel. Iedere nabestaande is welkom voor één of meerdere sessies. Data en inschrijvingen via de QR-code of via brussel@demens.nu & 02 242 36 02 www.vrijzinnigbrussel.be

Full programm:
transpoesie.eu

Surrealism

Save the date
26-28/09

Van 26 tot 28 september gaat dit jaar opnieuw het literaire festival Transpoesie door in Brussel. Talrijke internationale dichters brengen hun werk binnen het thema Surrealisme. Bekijk het volledige programma op de website transpoesie.eu

Colofon

Werkten mee aan deze editie: Johan Basiliades, Imane Belguenani, Renaud Ben Lakhal, Ilse Carlé, Mireille Corteville, Mimi Crahaij, Pieter-Jan De Coster, Carla Dejonghe, Kurt Deswert, Philip Meersman, Herman Mennekens, Carolina Sanchez, Suzanne ter Haar, Ella Van Craen, Hans Van Rompaey, Wim Vanobberghen en Denise Vergeylen.

Wil je Kortweg gratis thuis aankrijgen?

Of wil je deze niet meer ontvangen?

Laat ons iets weten via mail, telefoon of post.

Tel. 0497 58 54 96

Mail: suzanne.terhaar@willemsfonds.be

Postadres: Willemsfonds BHG vzw,

Andrée De Jonghstraat 12 bus 17, 1020 Laken

Vind onze activiteiten, artikels en volledige versies van Kortweg terug op onze websites:

www.willemsfondsbrussel.be

www.kortweg.brussels

Met steun van:

deMens.nu, huisvandeMens Brussel, de Centraal Vrijzinnige Raad, de VGC en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

SEPTEMBER

FREEDOM & FANTASY POËZIEWORKSHOP

- 🕒 **Donderdag 5 september om 18u00**
- 📍 GC Op-Weule, Sint-Lambertusstraat 91, Sint-Lambrechts-Woluwe
- € Gratis
- 📧 Inschrijven via suzanne.terhaar@willemsfonds.be
 - Willemsfonds Kanal en Woluwe i.s.m. Speakeasy

GELEID BEZOEK D-DAY PANORAMA MET FOTOGRAAF JO STRUYVEN

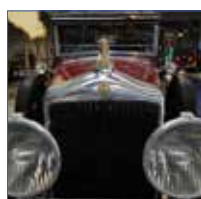
- 🕒 **Zaterdag 7 september om 14u00**
- 📍 Op de trappen van de Beurs (voorzijde), Beursplein, Brussel
- € Gratis
- 📧 Inschrijven via centrum@willemsfondsbrussel.be
 - Willemsfonds Brussel-Centrum

BRUSSEL ACHTER DE SCHERMEN: DE WERKEN AAN HET NIEUWE RTBF-GEBOUW

- 🕒 **Dinsdag 10 september om 18u00**
- 📍 Werfingang RTBF naast het Ereperk der Gefusilleerden, Kolonel Bourgstraat 102, Schaarbeek
- € Gratis
- 📧 Inschrijven via pjdecoster@willemsfondsbrussel.be
 - Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost

BRUSSEL ACHTER DE SCHERMEN: BEZOEK AAN TEMPORA IN VORST

- 🕒 **Vrijdag 13 september om 15u30**
- 📍 Tempora Vorst, Oude Vijverstraat 44/46, Vorst
- € Gratis
- 📧 Inschrijven via johan.basiliades@willemsfondsbrussel.be
 - Willemsfonds Schaarbeek-Evere-Sint-Joost

MUSEUM SOIREE IN AUTOWORLD

- 🕒 **Zaterdag 14 september om 18u30**
- 📍 Autoworld, Jubelpark 11, Brussel
- € Gratis
- 📧 Inschrijven via <https://museumsoiree.willemsfondsbrussel.be>
 - Alle Brusselse Willemsfondsafdelingen i.s.m. Autoworld

SCULPTURENWANDELING OP DE VUB-CAMPUS

- 🕒 **Donderdag 19 september om 10u30**
- 📍 VUB Main Campus, Pleinlaan 2, Elsene
- € Gratis - indien je mee-eet: 15 euro
- 📧 Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com
 - Willemsfonds Woluwe

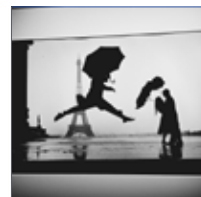
PROMENADE POETIK

- 🕒 **Zondag 22 september van 13u00 tot 16u30**
- 📍 MIVB-halte Trammuseum, Tervurenlaan, Sint-Pieters-Woluwe
- € Gratis
- 📧 Inschrijven via <https://speakeasy.willemsfondsbrussel.be>
 - Willemsfonds Etterbeek, Woluwe en Zuidoost-Brussel i.s.m. Speakeasy Brussels

GELEID BEZOEK BEGRAAFPLAATS VAN ELSENE

- 🕒 **Zaterdag 28 september om 10u00**
- 📍 Boondaalsesteenweg 478, Elsene
- € 8 euro voor leden / 10 euro voor niet-leden
- 📧 Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be
 - Willemsfonds Kanal en Zuidoost-Brussel

OKTOBER

GELEID BEZOEK EXPO ELLIOTT ERWITT

- 🕒 **Zaterdag 12 oktober om 10u30**
- 📍 Grote Markt 5, Brussel
- € 12 euro
- 📧 Inschrijven via imane@willemsfondsbrussel.be
 - Willemsfonds Kanal en Zuidwest-Brussel

WORKSHOP HERFSTBLOEMSTUK

- 🕒 **Vrijdag 18 oktober om 19u00**
- 📍 GC Kontakt, Orbanlaan 54, Sint-Pieters-Woluwe
- € 30 euro voor leden / 40 euro voor niet-leden
- 📧 Inschrijven via willemsfonds.woluwe@gmail.com of tel. 0496 42 00 60
 - Willemsfonds Woluwe

WANDELING**DE SLAG BIJ WATERLOO - ANDERS BEKEKEN**

- 🕒 **Zaterdag 19 oktober om 10u00**
- 📍 Leeuw van Waterloo, Route du Lion, Waterloo
- € 10 euro voor leden / 12 euro voor niet-leden
- 📧 Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be
 - Willemsfonds Kanal

GELEID BEZOEK AAN HET COUDENBERGPALEIS

- 🕒 **Zondag 20 oktober om 14u00**
- 📍 BELvue Museum, Paleizenplein 7, Brussel
- € 8 euro voor leden en Museumpasshouders / 10 euro voor niet-leden
- 📧 Inschrijven via ilsecarle@hotmail.com
 - Willemsfonds Sint-Agatha-Berchem

Meer informatie

Meer uitleg over onze activiteiten kan je ook steeds terugvinden op de website kortweg.brussels

Heb je nog vragen? Lukt het niet om in te schrijven of tickets te kopen? Aarzel zeker niet om onze coördinator Suzanne te contacteren via suzanne.terhaar@willemsfonds.be of tel. 0497 58 54 96

Op kortweg.brussels kan je je ook inschrijven voor onze digitale nieuwsbrief. Hiermee houden we je op de hoogte van extra activiteiten.

Lid worden

Wil je graag lid worden van het Willemsfonds? Dat kan heel eenvoudig. Je stort 15 euro op rekening BE17 0012 5517 2421 van Willemsfonds BHG vzw (opgelet: nieuw rekeningnummer). Per extra gezinslid stort je 3 euro bij. Ben je jonger dan 30 jaar? Dan kan je zelfs gratis lid worden: stuur een mailtje naar suzanne.terhaar@willemsfonds.be

